МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (БАКАЛАВРСЬКОЇ) РОБОТИ

Для здобувачів вищої освіти ОС «Бакалавр»
спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини /
С1 Економіка та міжнародні економічні відносини

Вінниця
2026

УДК 339.3:378.091.33-028.2(072)
М 545

Рекомендовано до друку вченою радою економічного факультету
Донецького національного університету імені Василя Стуса
(протокол № 7 від 20.02.2026)

Укладачі:
Хаджинов І. В., д-р екон. наук, професор, професор кафедри міжнародних економічних відносин;
Орєхова Т. В., д-р екон. наук, професор, професор кафедри міжнародних економічних відносин;
Шкурат М. Є., канд. екон. наук, доцент, завідувач кафедри міжнародних економічних відносин;
Кістерський Л. Л., д-р екон. наук, професор, професор кафедри міжнародних економічних відносин;
Атаманчук З. А., канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин;
Варламова М. Л., канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин;
Іщук Ю. А., д-р філософії, доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин;
Братчук У. П., д-р філософії, старший викладач кафедри міжнародних економічних відносин;
Коровій В. В., д-р екон. наук, професор кафедри міжнародних економічних відносин;
Кулявець В. Г., канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин.

Рецензенти:
Юрчишена Л. В., д-р економічних наук, доцент, завідувач кафедри фінансів і банківської справи;
Таранич О. В., канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри менеджменту та поведінкової економіки.

М 545 Методичні рекомендації до виконання, оформлення та захисту кваліфікаційної (бакалаврської) роботи для здобувачів вищої освіти ОС «Бакалавр» спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини / С1 Економіка та міжнародні економічні відносини. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2026. 35 с.

Методичні рекомендації висвітлюють основні вимоги до змісту, структури, обсягу та правил оформлення кваліфікаційної (бакалаврської) роботи для здобувачів вищої освіти спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини» / С1 Економіка та міжнародні економічні відносини. У виданні детально розкрито послідовність етапів підготовки дослідження, вимоги до оформлення та процедуру публічного захисту.

УДК 339.3:378.091.33-028.2(072)

© Хаджинов І. В., Орєхова Т. В., Шкурат М. Є.,
Кістерський Л. Л., Атаманчук З. А.,
Варламова М. Л., Іщук Ю. А., Братчук У. П.,
Коровій В. В., Кулявець В. Г., 2026
© ДонНУ імені Василя Стуса, 2026

ЗМІСТ

ВСТУП 4
РОЗДІЛ 1.ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ 5
1.1. Мета й завдання кваліфікаційної (бакалаврської) роботи 5
1.2. Основні етапи виконання кваліфікаційної (бакалаврської) роботи 6
РОЗДІЛ 2. ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (БАКАЛАВРСЬКОЇ) РОБОТИ 9
2.1. Мова та стиль кваліфікаційної (бакалаврської) роботи 9
2.2. Обсяг, структура і зміст кваліфікаційної (бакалаврської) роботи 10
РОЗДІЛ 3. ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (БАКАЛАВРСЬКОЇ) РОБОТИ 14
3.1. Загальні вимоги 14
3.2. Оформлення тексту 15
3.3. Нумерація 15
3.4. Ілюстрації 15
3.5. Таблиці 16
3.6. Формули 18
3.7. Цитування 18
3.8. Оформлення списку використаних посилань 18
3.9. Додатки 19
РОЗДІЛ 4. ПРОЦЕДУРА ПІДГОТОВКИ ТА ЗАХИСТУ 20
4.1. Підготовка 21
4.2. Перевірка на плагіат 22
4.3. Захист 22
4.4. Критерії оцінювання 23
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 25
ДОДАТКИ 26

ВСТУП

Кваліфікаційна (бакалаврська) робота є заключним етапом підготовки фахівця ОС «Бакалавр» за спеціальністю 292 Міжнародні економічні відносини / С1 Економіка та міжнародні економічні відносини, а якість виконання і її захист підтверджує його кваліфікаційний рівень. Під час захисту роботи здобувач освіти демонструє свою здатність виконувати самостійні наукові дослідження на підставі отриманих теоретичних знань, практичних умінь та навичок.

У кваліфікаційній роботі мають бути викладені результати теоретичного та/або експериментального дослідження, розв'язання складного спеціалізованого завдання або практичної проблеми у предметній галузі, що передбачає проведення досліджень, застосування теорій, специфічних методів та характеризується невизначеністю умов і вимог. Кваліфікаційна робота не повинна містити академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації. Подані до захисту кваліфікаційні роботи мають зберігатися у репозиторії Університету.

Методичні рекомендації містять узагальнені базові вимоги до написання, оформлення, захисту та оцінювання кваліфікаційних (бакалаврських) робіт.

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1 Мета й завдання кваліфікаційної (бакалаврської) роботи

Виконання кваліфікаційної (бакалаврської) роботи є завершальним етапом навчання здобувача вищої освіти на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти і передбачає:

– розширення, закріплення й систематизацію теоретичних знань, формування навичок практичного застосування цих знань для розв'язання конкретного навчально-дослідного, технічного, виробничого, економічного або організаційно-управлінського завдання;

– розвиток навичок ведення самостійних теоретичних і експериментальних досліджень;

– набуття досвіду обробки, аналізу й систематизації результатів теоретичних, практичних та/або експериментальних досліджень, в оцінці їх практичної значущості й можливої сфери застосування;

– набуття досвіду презентації й публічного захисту результатів своєї діяльності.

Кваліфікаційна (бакалаврська) робота виконується на останньому курсі навчання. Витрати часу на підготовку роботи визначаються навчальним планом відповідної освітньої програми в обсязі не менше шістьох тижнів (9 кредитів ЄКТС).

Тематика кваліфікаційних (бакалаврських) робіт щорічно оновлюється кафедрою міжнародних економічних відносин.

Здобувачу вищої освіти надається право вибору теми кваліфікаційної (бакалаврської) роботи або пропозиції своєї тематики з обґрунтуванням доцільності її розробки.

За всі відомості, викладені у кваліфікаційній (бакалаврській) роботі, ухвалені рішення, а також за правильність усіх даних відповідальність несе безпосередньо здобувач вищої освіти автор кваліфікаційної (бакалаврської) роботи.

Здобувач вищої освіти має право на виклад матеріалу у власному розумінні. Відстоювати свої погляди здобувач повинен під час публічного захисту роботи.

У процесі підготовки кваліфікаційної (бакалаврської) роботи здобувач зобов'язаний:

– обґрунтувати актуальність, розкрити зміст та сутність обраної теми дослідження, спираючись на отримані знання з вивчених дисциплін та аналізу самостійно опрацьованих джерел;

– опрацювати спеціальну літературу, систематизувати та узагальнити зібраний матеріал;

– провести критичний аналіз різних поглядів і виробити власну позицію щодо розв'язання проблеми;

– оцінити практичний досвід, розробки, пропозиції й рекомендації з обраної теми;

– виконати поставлені експериментально-дослідницькі завдання щодо предмету дослідження;

– сформулювати та обґрунтувати висновки й рекомендації щодо сутності проблеми;

– дотримуватись вимог щодо оформлення посилань на використані джерела, а також вимог до загального оформлення кваліфікаційної (бакалаврської) роботи.

Розв'язання визначених вище завдань дасть змогу здобувачу повно й послідовно розкрити зміст і досягти мети обраної теми кваліфікаційної (бакалаврської) роботи.

1.2 Основні етапи виконання кваліфікаційної (бакалаврської) роботи

Виконання кваліфікаційної (бакалаврської) роботи складається з таких етапів:

1. Вибір теми дослідження, узгодження з керівником.

2. Пошук, відбір, аналіз і систематизація первинного матеріалу, складання попереднього плану роботи, узгодження з керівником.

3. Розширений пошук інформації, вивчення теоретичних основ, корегування плану.

4. Обробка, аналіз та узагальнення зібраної інформації.

5. Написання розділів і підрозділів.

6. Формулювання висновків і рекомендацій, підготовка додатків.

7. Оформлення списку використаних посилань, додатків, загальне оформлення роботи.

8. Перевірка кваліфікаційної (бакалаврської) роботи на плагіат.

9. Подання роботи керівнику для підготовки відгуку.

10. Отримання рецензії на кваліфікаційну (бакалаврську) роботу.

11. Захист кваліфікаційної (бакалаврської) роботи.

Усі етапи виконання здобувач вищої освіти виконує під безпосереднім керівництвом керівника.

Основні елементи вступу до дослідження:

Об'єкт дослідження – процес або явище, суспільні відносини, діяльність, у яких виявлена та існує проблема.

Предмет дослідження – це тільки ті суттєві зв'язки та відношення, які підлягають безпосередньому вивченню в роботі. Предмет є вужчим, ніж об'єкт; він визначає тему роботи.

Мета дослідження – відображає напрям дослідження. Формулювати мету треба стисло з урахуванням кінцевого результату (наприклад: «конкретизувати …», «уточнити …», «розкрити …», «розробити …»).

Після вибору теми кваліфікаційної (бакалаврської) роботи здобувач вищої освіти має опрацювати її зміст і визначити коло питань, що підлягають розкриттю в темі. Варто опрацювати навчальну й наукову літературу, здійснити попередній аналіз практичного матеріалу, використовуючи різні джерела для збору інформації. Така підготовча робота сприятиме формуванню чіткого уявлення у здобувача про обрану тему та існуючі проблеми щодо предмета дослідження. На цьому етапі складається попередній бібліографічний перелік літератури та план кваліфікаційної (бакалаврської) роботи. План повинен бути логічно побудованим та послідовним, мати концептуальну спрямованість, відображати ключові питання теми роботи. Треба пам'ятати, що кожний розділ кваліфікаційної (бакалаврської) роботи висвітлює самостійне питання, а підрозділ окрему частину цього питання. Під час складання плану не рекомендовано вживати питальні речення в назвах розділів і підрозділів.

Після складання плану кваліфікаційної (бакалаврської) роботи доцільно здійснити розширений пошук інформації, проаналізувати й визначити теоретичні основи обраної теми. Під час вибору літератури рекомендовано зупинитися на фундаментальних джерелах обраної галузі.

Пошук матеріалу за обраною темою доцільно здійснювати у таких джерелах: каталоги й картотеки бібліотек, прикнижні та пристатейні списки літератури, посилання в підручниках, монографіях, покажчики змісту річних комплектів спеціальних періодичних видань, пошукові системи електронних бібліотек і сайтів, де розміщені журнали, монографії тощо. Варто звернути увагу на каталоги бібліотеки ДонНУ імені Василя Стуса, фахові видання Університету, наукові доробки викладачів Університету.

Наступний етап полягає в обробці, аналізі та узагальненні зібраної інформації. Насамперед необхідно систематизувати матеріал і до кожного з ключових питань кваліфікаційної (бакалаврської) роботи підібрати джерела, що найбільшою мірою відповідають йому. Опрацьовуючи літературу, потрібно виділяти тільки те, що має зв'язок із темою дослідження й сприятиме її розкриттю. Що ширшим і різноманітнішим буде коло джерел, якими здобувач користувався, то вищою буде теоретична й практична цінність його дослідження. Проаналізований та систематизований матеріал викладається відповідно до назв розділів і підрозділів.

Написання розділу (підрозділу) кваліфікаційної (бакалаврської) роботи не треба починати відповіддю на другорядні питання, тобто такі, що не мають безпосереднього відношення до досліджуваної проблеми і сформульованої ідеї (тези).

Викладаючи матеріал, треба пам’ятати, що наводячи в «лапках» цитату з дисертацій, авторефератів, монографій, журнальних статей та інших матеріалів необхідно вказати посилання на джерело. Матеріали цих джерел здобувачі можуть використовувати у своїй роботі тільки після осмислення, критичного аналізу та оцінки або як аргументи власної позиції.

Під час написання кваліфікаційної (бакалаврської) роботи важливо не обмежуватися загальними фразами. Кожне висунуте положення необхідно всебічно обґрунтувати, користуючись основними методами наукового пізнання.

Теоретичні положення бажано підкріплювати статистичними даними, конкретними прикладами з реальної дійсності, розрахунками тощо, показати, як предмет дослідження розвивався історично і які тенденції його розвитку у майбутньому. Статистичні результати, матеріали практики, експериментальні дані зазвичай потрібно брати з першоджерел. Використання практичного матеріалу є обов’язковим (якщо інше не обумовлено особливостями теми або об’єкта (предмета) дослідження).

Після завершення основної частини на завершальному етапі здобувач вищої освіти переходить до написання висновків до кваліфікаційної (бакалаврської) роботи, оформлення списку використаних посилань та додатків.

Оформлення кваліфікаційної (бакалаврської) роботи є важливим елементом її виконання і одним із чинників, який враховується під час її оцінювання.

Останнім етапом є захист кваліфікаційної (бакалаврської) роботи, який відбувається відповідно до вимог, передбачених цими методичними рекомендаціями.

РОЗДІЛ 2. ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (БАКАЛАВРСЬКОЇ) РОБОТИ

2.1 Мова та стиль кваліфікаційної (бакалаврської) роботи

Кваліфікаційна (бакалаврська) робота виконується державною мовою за винятком списку використаних посилань, опис яких здійснюється мовою видання.

Мова підготовки кваліфікаційних (бакалаврських) робіт іноземних здобувачів вищої освіти визначається згідно з чинним законодавством.

Доцільно дотримуватись певних порад щодо мови та стилю написання кваліфікаційної (бакалаврської) роботи.

По-перше, це формально-логічний спосіб викладення матеріалу, який складається переважно з міркувань, метою яких є доказ істини або тих чи інших положень, що виявлені як наслідок дослідження фактів дійсності.

По-друге, це стиль писемної наукової мови, яким є безособовий монолог. Він передбачає виклад матеріалу від третьої особи, щоб зосередити увагу на змісті, а не на суб'єкті (наприклад, «Автор вважає ...»). Також доцільним є використання неозначено-особових речень (наприклад, «Спочатку визначають основні фактори, що впливають на це явище»). Недопустимо вести виклад від першої особи: «Я спостерігав», «Я вважаю», «Мені здається», «На мою думку». Варто уникати словосполучень «На нашу думку», «Ми вважаємо» тощо.

По-третє, це культура наукової мови, яка визначається точністю, якістю і стислістю, за рахунок чого текст набуває змістової завершеності й цілісності.

Точність є умовою, що забезпечує наукову й практичну цінність тексту кваліфікаційної (бакалаврської) роботи. Автор повинен виважено ставитись до використання тих чи інших слів, понять, термінів, оскільки неправильно вибране слово може суттєво змінити зміст тексту або створити умови неоднозначного його тлумачення. У кваліфікаційних (бакалаврських) роботах необхідно прагнути дотримуватися затвердженої у відповідній галузі наук термінології, позначень, загальноприйнятих умовних скорочень і символів.

Якість викладу – це вміння писати доступно й зрозуміло. Часто порушення якості викладу пов'язане з тим, що автор намагається надати роботі видимої науковості. Це призводить до того, що відомим предметам, явищам, поняттям дають ускладнені назви, використовують без потреби іноземні слова, паралельно або неправильно вживають іноземну лексику тощо.

Стислість досягається шляхом точного, лаконічного викладу, використання професійної термінології. Кожне слово і словосполучення повинні коротко і влучно передавати думку. Не варто перевантажувати текст складними граматичними конструкціями, треба уникати тавтології (повторення однакових або схожих за змістом слів), використання штампів.

Під час написання кваліфікаційної (бакалаврської) роботи важливо об'єднати накопичену інформацію у взаємопов'язаний текст. Для цього можна використовувати різні мовні кліше як засоби зв'язку між реченнями й абзацами («наведені дані свідчать …», «з викладеного випливає висновок …», «на основі викладеного можна сформулювати висновок …», «отже, …», «відповідно до …», «на підставі викладеного доходимо висновку …»).

Якщо в тексті згадуються науковці, дослідники, практики, інші особи, то ініціали ставляться перед прізвищем (О. А. Грішнова, а не Грішнова О. А., як це прийнято у списках літератури.

2.2 Обсяг, структура і зміст кваліфікаційної (бакалаврської) роботи

Обсяг основної частини кваліфікаційної (бакалаврської) роботи становить 2–2,5 друкованих аркушів (44–55 сторінок). Правила оформлення кваліфікаційної (бакалаврської) роботи наведено в розділі 3.

Незалежно від обраної теми, структура кваліфікаційної (бакалаврської) роботи має містити:

- титульний аркуш;
- анотації (українською та англійською мовами);
- зміст;
- перелік умовних позначень, символів, одиниць, скорочень і термінів (за потреби);
- вступ;
- основна частина;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки (за потреби);
- декларація.

Кваліфікаційна (бакалаврська) робота починається з титульного аркуша. На ньому вказуються назви міністерства, університету; прізвище, ім'я та по батькові здобувача вищої освіти, особистий підпис; тема роботи; вид кваліфікаційної роботи; відомості про допуск до захисту, ініціали, вчене звання та посада керівника; залишається місце для оцінювання роботи; підпис голови екзаменаційної (кваліфікаційної) комісії; рік і місто виконання кваліфікаційної роботи (Додаток А).

Анотації (українською та англійською мовами) повинні містити обсяг до 600 знаків. Вказується: прізвище та ініціали здобувача освіти, тема кваліфікаційної роботи, спеціальність (шифр і назва), назва спеціалізації (за потреби), освітня програма, установа, де відбуватиметься захист, місто, рік; основний зміст та результати дослідження; ключові слова у називному відмінку (5–7 слів). Анотації розміщуються на одному аркуші (Додаток Б).

Зміст подається на початку кваліфікаційної (бакалаврської) роботи. Він містить найменування та номери початкових сторінок усіх розділів, підрозділів, вступу, висновків, списку використаних посилань, додатків тощо (Додаток В). Назви структурних елементів повинні точно відповідати їх назвам у тексті роботи.

Перелік умовних позначень, символів, одиниць, скорочень і термінів подають у кваліфікаційній роботі окремим списком перед вступом, якщо вжито специфічну термінологію, а також маловідомі скорочення, нові символи, позначення тощо за умови, якщо повторюються не менше трьох разів.

Вступ містить такі структурні елементи:

Актуальність теми дослідження. Автор кваліфікаційної (бакалаврської) роботи повинен стисло і змістовно обґрунтувати актуальність теми дослідження; визначити коло проблем, які недостатньо вивчені або залишилися поза увагою дослідників (саме вони мають відображатися в кваліфікаційній роботі).

Мета – відображає напрям дослідження і взаємопов'язана з назвою теми кваліфікаційної (бакалаврської) роботи.

Завдання дослідження визначаються на основі поставленої мети і за змістом повинні узгоджуватися із назвами розділів і змістовою частиною кваліфікаційної (бакалаврської) роботи, для чого рекомендовано використовувати такі визначення, як виявити..., узагальнити..., встановити..., розробити.., дослідити..., проаналізувати... тощо. *Кількість завдань повинна відповідати кількості параграфів.*

Об'єкт дослідження – це процес або явище, суспільні відносини, що породжують проблемну ситуацію й обрані для вивчення.

Предмет дослідження – уточнює частину або певну властивість об'єкта і визначає тему кваліфікаційної (бакалаврської) роботи.

Теоретичне та/або практичне значення одержаних результатів – подається інформація про те, як знання та розробки, отримані здобувачем у ході виконання бакалаврської роботи, можуть бути використані у практичній чи науковій діяльності.

Апробація результатів дослідження – наводяться дані щодо участі автора в наукових конференціях, на яких було обговорено результати дослідження, із зазначенням назви доповіді, місця та часу проведення конференцій та подається бібліографічний опис тез та статей, які було підготовлено, з повною інформацією про їх видання тощо; за наявності зазначається участь здобувача вищої освіти в науковій роботі (конкурси наукових робіт), участь у наукових конференціях, науковому гуртку та виконання науково-дослідних робіт за тематикою кафедри.

Структура кваліфікаційної (бакалаврської) роботи передбачає перерахування її структурних елементів з обґрунтуванням послідовності їх розташування, із зазначенням кількості використаних посилань та додатків (наприклад, рисунків, таблиць).

Основна частина кваліфікаційної (бакалаврської) роботи складається з трьох розділів. Розділи поділяються на 2–3 підрозділи. Усі розділи роботи та їх структурні частини повинні розміщуватись послідовно, мати взаємозв'язок.

Перший розділ має теоретичний характер. У ньому зазвичай подається аналіз категорій і понять, історичний розвиток досліджуваної теми; розкривається сутність проблеми; аналізуються різні наукові точки зору, пропоновані підходи до її розв'язання, власні результати їх критичного аналізу; обґрунтовується використання певних методів наукового пізнання, спеціальних методів дослідження. Зміст першого розділу має забезпечити теоретичну основу для написання наступних розділів роботи.

Другий розділ зазвичай є аналітичним. У ньому проводиться системний аналіз досліджуваної проблеми з використанням обраних методів дослідження. Потрібно не обмежуватися констатацією, а виявляти тенденції розвитку, розкривати недоліки й виявляти причини, що їх зумовили, визначити шляхи їх можливого усунення. У цьому розділі рекомендовано провести самостійний аналіз зібраного матеріалу (зокрема фактичного і статистичного), провести розрахунки, навести опис дослідів тощо. Результати аналізу і проведених розрахунків оформлюються у вигляді таблиць з поясненнями, рисунків, у вигляді графіків, діаграм, схем тощо. Зміст другого розділу є основою для розробки рекомендацій та пропозицій і написання третього розділу кваліфікаційної (бакалаврської) роботи.

Третій розділ є логічним завершенням перших двох. Він присвячений узагальненню проблем, виявлених під час дослідження теми, розробці та формулюванню шляхів їх розв'язання у формі конкретних пропозицій, рекомендацій, заходів.

Висновки є логічним завершенням кваліфікаційної (бакалаврської) роботи. Головна їх мета – підбити підсумки проведеної роботи, сформулювати результати дослідження. Вони подаються у вигляді окремих лаконічних положень, які можуть містити визначення, класифікації, узагальнення, виявлені проблеми та шляхи їх розв'язання. У висновках зазвичай обґрунтовується достовірність отриманих результатів, наводяться рекомендації щодо їх використання. За структурою висновки мають відповідати завданням, визначеним у вступі.

Для опису результатів кваліфікаційної (бакалаврської) роботи можна рекомендувати використовувати такі вирази: «систематизовано...», «виявлено особливості...», «надано класифікацію...», «підготовлено...», «уточнено...», «встановлено...» тощо.

Пропонований обсяг висновків не більше 2 сторінок.

Список джерел містить перелік джерел (монографій, наукових статей, законодавчих і нормативних актів, матеріалів періодичної преси, офіційних сайтів та ін.), що використовувалися під час написання кваліфікаційної (бакалаврської)

роботи. Рекомендована кількість найменувань у списку повинна бути не меншою 40, з яких від 30 до 50 % **за останні 5 років** (якщо інше не обумовлено специфікою теми).

Додатки охоплюють матеріал, необхідний для конкретизації теми кваліфікаційної (бакалаврської) роботи. Це можуть бути додаткові ілюстрації й таблиці, що через великий обсяг, специфіку викладу чи форму відображення не можуть бути внесені до основної частини кваліфікаційної (бакалаврської) роботи. Наприклад, таблиця, що має розмір формату А4 і більше. У додатки можна доєднувати таблиці, ілюстрації, схеми, діаграми, графіки, які відображають певні результати кваліфікаційної (бакалаврської) роботи, протоколи й акти випробувань, впровадження (використання), розрахунок економічного ефекту.

Декларація щодо унікальності текстів роботи та невикористання матеріалів інших авторів без посилань заповнюється автором власноручно.

РОЗДІЛ 3. ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (БАКАЛАВРСЬКОЇ) РОБОТИ

3.1 Загальні вимоги

Кваліфікаційна (бакалаврська) робота оформлюється відповідно до вимог державного стандарту України (ДСТУ 3008-2015 та ДСТУ 4163-2003). Текст роботи набирається на комп'ютері з дотриманням таких вимог: шрифт Times New Roman, 14, інтервал 1,5, формат А4, береги: лівий 30 мм, верхній і нижній – 20 мм, правий – 10 мм.

Робота друкується на аркушах паперу формату А4 (210×297) з однієї сторони. Кваліфікаційна (бакалаврська) робота повинна бути зброшурована.

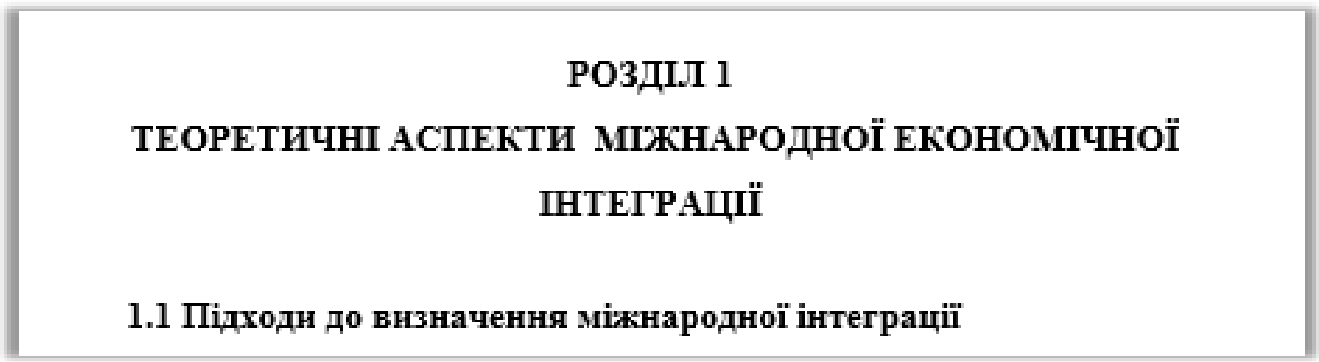
Структурні елементи «ЗМІСТ», «ВСТУП», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ», а також розділи основної частини кваліфікаційної (бакалаврської) роботи починаються *з нової сторінки,* повинні мати заголовки.

Назву кожного структурного елементу необхідно писати великими буквами з вирівнюванням по центру. Заголовки не підкреслюються.

Використання знаку переносу в заголовках не допускається. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою.

Підрозділи основної частини кваліфікаційної (бакалаврської) роботи з нової сторінки не починаються й послідовно викладаються в межах розділів. Не допускається розміщувати заголовок підрозділу в нижній частині сторінки, якщо після нього розташований тільки один рядок тексту (рис. 3.1).

Між заголовком і текстом повинен бути *один вільний рядок.* До основного обсягу кваліфікаційної (бакалаврської) роботи не входять додатки, список використаних посилань, таблиці та рисунки, які повністю займають площу сторінки. Але всі сторінки зазначених елементів кваліфікаційної (бакалаврської) роботи підлягають суцільній нумерації.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

1.1 Підходи до визначення міжнародної інтеграції

Рисунок 3.1 – Зразок оформлення структурних елементів

3.2 Оформлення тексту

Наведення статистичних даних, відомостей практики, поглядів різних авторів має здійснюватися з посиланням на джерела. У роботі можуть надаватися й повинні пояснюватися формули, за допомогою яких здійснюються розрахунки. Текст роботи повинен бути розбитий на абзаци. Абзацний відступ 1 см. Із метою більшої наочності цифровий матеріал можна подавати у вигляді графіків, схем і діаграм, що оформлюються як рисунки.

Ілюстрації (схеми, графіки) й таблиці розміщують після першого згадування про них у тексті так, щоб їх можна було читати без повороту тексту чи з поворотом за стрілкою годинника.

3.3 Нумерація

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, рисунків, таблиць, формул подають арабськими цифрами *без* знака №. Нумерація сторінок кваліфікаційної (бакалаврської) роботи повинна бути наскрізною і починатися з титульного аркуша, проте на ньому номер сторінки не ставиться. Номера сторінок у кваліфікаційній (бакалаврській) роботі проставляються у верхньому колонтитулі праворуч без крапки.

Такі структурні частини кваліфікаційної (бакалаврської) роботи, як «ЗМІСТ», «ВСТУП», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», не мають порядкового номера, тобто неправильно зазначати: «1. ВСТУП» або «Розділ 5. ВИСНОВКИ».

Розділи основної частини повинні мати порядкову нумерацію в межах усієї роботи. Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ». Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер ставиться перед заголовком і відокремлюється від нього пробілом. Номер підрозділу складається з номера розділу й порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. У кінці номера підрозділу не повинна стояти крапка, наприклад: «2.3» (третій підрозділ другого розділу).

3.4 Ілюстрації

Кожна ілюстрація має відповідати тексту, а текст – ілюстрації. Ілюстрації позначаються словом «Рисунок» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, наведених у додатках. Усі графічні матеріали кваліфікаційної (бакалаврської) роботи (ескізи, діаграми, графіки, схеми, фотографії, рисунки, креслення тощо) повинні мати однаковий підпис «Рисунок» та виконані у чорно-білих відтінках забарвлення. На всі ілюстрації повинні бути посилання в роботі. Запозичена з певних джерел ілюстрація має забезпечувати посилання на джерела.

Порядковий номер ілюстрації вказується без знака № арабськими цифрами. Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу й порядкового номера

ілюстрації, розділених крапкою, після номера ілюстрації не ставиться крапка. Наприклад: Рисунок 1.2 (другий рисунок першого розділу).

Назву рисунка друкують з великої літери та розміщують під ним посередині рядка. Назви ілюстрацій, що містять текст із максимально стислою характеристикою зображеного, розміщують після їх номерів. За необхідності ілюстрації доповнюють пояснювальними даними (підрисунковий текст). Номер ілюстрації, її назву та пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією.

Приклад оформлення ілюстрації наводиться на рис. 3.2.

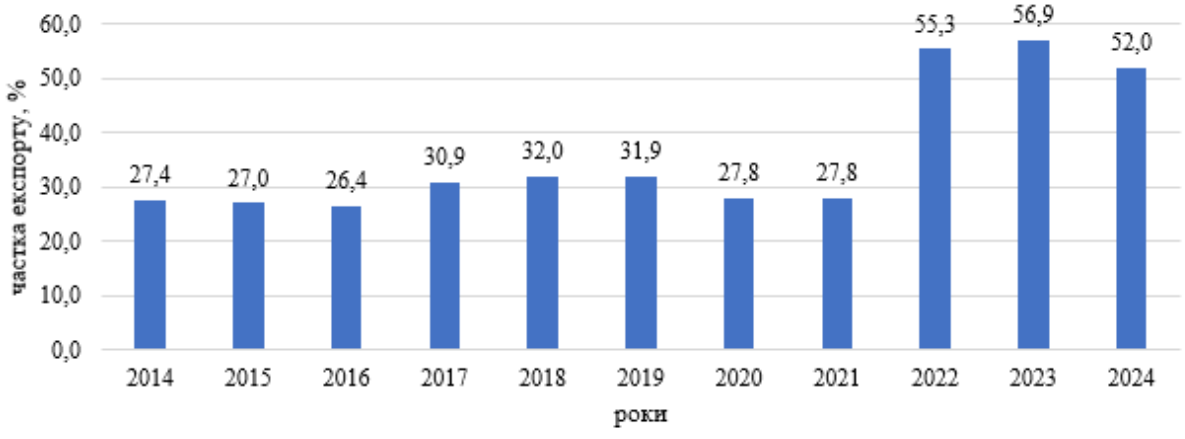

Рисунок 2.6 – Частка експорту аграрної продукції України до ЄС у 2014-2024 рр., %

Джерело: розраховано автором за [41]

Рисунок 3.2 – Зразок оформлення ілюстрацій

3.5 Таблиці

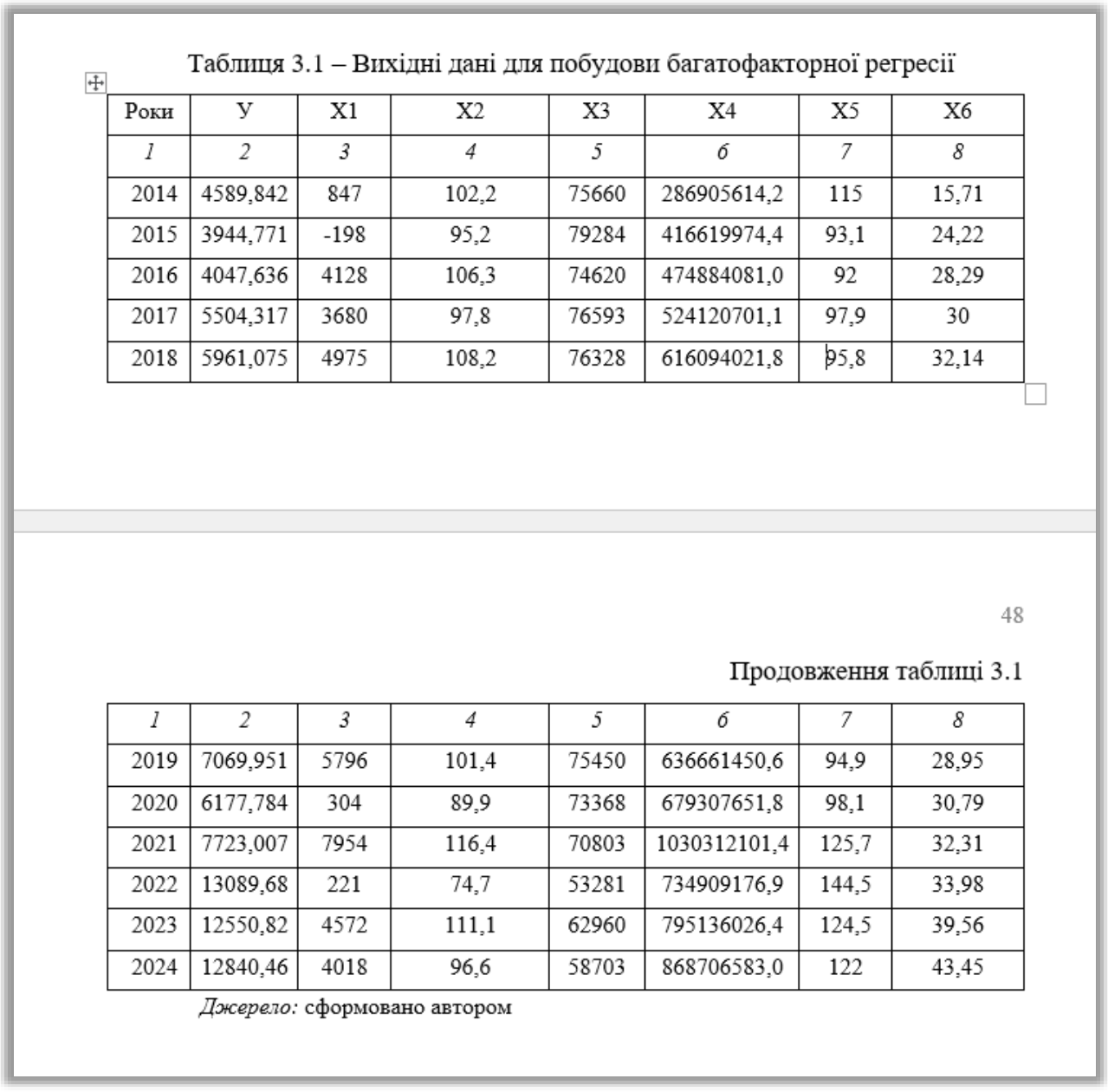
Цифровий матеріал, зокрема той, що характеризує один чи кілька показників, зазвичай повинен оформлюватися у вигляді таблиць. Кожна таблиця повинна мати номер і назву, яку розміщують над таблицею. Назва таблиці повинна бути стислою і відтворювати її зміст. Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) у межах розділу.

Назву таблиці друкують з великої літери й розміщують над таблицею з абзацного відступу. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу та порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: Таблиця 1.2 (друга таблиця першого розділу).

Якщо в розділі кваліфікаційної (бакалаврської) роботи одна таблиця, її нумерують за загальними правилами. У таблиці необхідно подавати відомості щодо

одиниці виміру показників. Якщо всі показники мають однакову розмірність, то вона виноситься в заголовок і зазначається через кому після назви таблиці, наприклад: Таблиця 2.1 Аналіз індексу інфляції, %. У разі різної розмірності показників одиниці виміру вказуються в заголовках, підзаголовках граф, у бокових рядках у скороченому вигляді відповідно до чинних стандартів.

Приклад оформлення таблиці наводиться нижче (рис. 3.3).

Таблиця 3.1 – Вихідні дані для побудови багатофакторної регресії

Роки	У	X1	X2	X3	X4	X5	X6
1	*2*	*3*	*4*	*5*	*6*	*7*	*8*
2014	4589,842	847	102,2	75660	286905614,2	115	15,71
2015	3944,771	-198	95,2	79284	416619974,4	93,1	24,22
2016	4047,636	4128	106,3	74620	474884081,0	92	28,29
2017	5504,317	3680	97,8	76593	524120701,1	97,9	30
2018	5961,075	4975	108,2	76328	616094021,8	95,8	32,14

48

Продовження таблиці 3.1

1	*2*	*3*	*4*	*5*	*6*	*7*	*8*
2019	7069,951	5796	101,4	75450	636661450,6	94,9	28,95
2020	6177,784	304	89,9	73368	679307651,8	98,1	30,79
2021	7723,007	7954	116,4	70803	1030312101,4	125,7	32,31
2022	13089,68	221	74,7	53281	734909176,9	144,5	33,98
2023	12550,82	4572	111,1	62960	795136026,4	124,5	39,56
2024	12840,46	4018	96,6	58703	868706583,0	122	43,45

Джерело: сформовано автором

Рисунок 3.3 – Зразок оформлення таблиць

На всі таблиці повинні бути посилання в тексті. У разі посилання на таблицю наводиться слово «табл.» або «таблиця» та її номер, наприклад: «відповідно до таблиці 2.1», «... див. табл. 3.2». У тексті до таблиць обов’язково повинні бути наведені коментарі, що їх пояснюють.

3.6 Формули

У разі використання формул необхідно дотримуватися певних правил. Порядкові номери позначають арабськими цифрами (за винятком формул, наведених у додатках) у круглих дужках біля правого поля сторінки без крапок від формули до її номера.

Наприклад: (2.4) (четверта формула другого розділу).

Формули записуються за допомогою редактора формул.

Пояснення значень символів та числових коефіцієнтів варто наводити безпосередньо під формулою в тій послідовності, в якій вони наведені у формулі. Значення кожного символа та числового коефіцієнта треба подавати з нового рядка з вказівкою одиниці виміру. Перший рядок пояснення починають зі слова «де» без двокрапки.

Формули та рівняння подають посередині сторінки симетрично до тексту окремим рядком безпосередньо після тексту, у якому їх згадано. Найвище та найнижче розташування запису формул(и) та/чи рівняння(-нь) має бути на відстані не менше ніж один рядок від попереднього й наступного тексту.

Наприклад (рис. 3.4):

Композитний індикатор (CI) розраховують за формулою:

$$CI = W1P1 + W2P1 + \cdots + WnPn \quad (1.1),$$

де CI – композитний індикатор;

P1, P2, …, Pn – нормалізовані значення окремих показників;

w1, w2,…, wn – вагові коефіцієнти для кожного з показників [16].

Рисунок 3.4 – Зразок оформлення формул

3.7 Цитування

Посилання в тексті кваліфікаційної (бакалаврської) роботи на джерела варто зазначати двома квадратними дужками, наприклад, «... у працях [1–7]», [5, С. 2–8].

3.8 Оформлення списку використаних посилань

Список використаних посилань – елемент бібліографічного апарату, що містить бібліографічні описи використаних джерел (посилань) і розміщується після висновків.

Посилання можна розміщувати одним із таких способів:

– у порядку появи посилань у тексті;

– в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків.

Посилання іноземною мовою (англійською, французькою тощо) варто наводити після джерел українською та російською мовами, дотримуючись наскрізної нумерації (у разі використання алфавітного порядку).

Відомості про джерела, додані до списку, необхідно наводити відповідно до чинних стандартів із бібліотечної та видавничої справи з обов'язковим зазначенням назв праць.

Приклади оформлення бібліографічного опису наводяться в Додатку Г.

3.9 Додатки

Додатки оформлюють як продовження кваліфікаційної (бакалаврської) роботи на наступних сторінках після списку використаних посилань у вигляді окремої частини, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті роботи.

Нумерація аркушів з додатками продовжує загальну нумерацію сторінок роботи.

Кожний додаток повинен мати заголовок, який друкують вгорі малими літерами з першої великої симетрично до тексту сторінки. Над заголовком, але посередині рядка, друкують слово «ДОДАТОК» і відповідну велику літеру української абетки, крім літер Г, Є, З, І, І, Й, О, Ч, Ь, яка позначає додаток. Текст кожного додатка починають із наступної сторінки. Якщо в роботі є лише один додаток, то він позначається як «ДОДАТОК А».

Приклад:

ДОДАТОК А Назва додатка

Ілюстрації, таблиці та формули, розміщені в додатках, нумерують у межах кожного додатка, наприклад: Таблиця А.2 – друга таблиця додатка А; Рисунок Б.3 – третій рисунок додатка Б; формула (В.1) – перша формула додатка В.

РОЗДІЛ 4. ПРОЦЕДУРА ПІДГОТОВКИ ТА ЗАХИСТУ

4.1 Підготовка

Процедурі захисту кваліфікаційної (бакалаврської) роботи передує попередній захист. Метою передзахисту є перевірка ступеня готовності здобувачів вищої освіти до захисту кваліфікаційної (бакалаврської) роботи, оцінка якості підготовки випускної роботи та визначення недоліків, що можуть бути усунені до захисту на засіданні екзаменаційної (кваліфікаційної) комісії.

Попередній захист проводиться на початку останнього тижня виконання кваліфікаційної (бакалаврської) роботи. Графік попереднього захисту затверджується випусковою кафедрою та доводиться до відома здобувачів вищої освіти не пізніше, ніж за 10 днів до дати передзахисту.

Ступінь готовності кваліфікаційної (бакалаврської) роботи до попереднього захисту – 99 %, допускаються тільки незначні недопрацювання в оформленні роботи, підготовці доповіді та демонстраційного матеріалу.

Попередній захист кваліфікаційних (бакалаврських) робіт проводиться на засіданні випускової кафедри або комісії викладачів разом із здобувачами. Під час передзахисту:

1) перевіряється підготовлена кваліфікаційна (бакалаврська) робота (ступінь завершення, якість оформлення, зміст тощо);

2) заслуховується доповідь здобувача вищої освіти та оцінюється демонстраційний матеріал;

3) здобувачу вищої освіти ставляться питання щодо змісту роботи та доповіді.

Після доопрацювання (за потреби) здобувач вищої освіти надсилає роботу керівникові для остаточної перевірки роботи на плагіат.

Не пізніше 7 днів до початку атестації проводиться засідання кафедри щодо допуску випускників бакалаврату до захисту. Відсутність перевірки на плагіат є підставою для недопуску здобувача вищої освіти до складання атестації та захисту кваліфікаційної (бакалаврської) роботи.

Завідувач випускової кафедри, на підставі представлених матеріалів, ухвалює рішення про допуск здобувача вищої освіти до захисту, про що свідчить відповідний підпис на титульному аркуші кваліфікаційної (бакалаврської) роботи.

У разі негативного рішення, це питання розглядається на засіданні кафедри з участю керівника кваліфікаційної (бакалаврської) роботи. Витяг із протоколу засідання випускової кафедри додається до проєкту наказу про відрахування здобувача вищої освіти.

Випускна кваліфікаційна (бакалаврська) робота (з відгуком керівника (Додаток Д) та рецензією, в якій зазначена рекомендована оцінка, (Додаток Е)) щонайменше за 3 дні до захисту подається на випускову кафедру.

4.2 Перевірка на плагіат

Здобувач вищої освіти має право на попередню анонімну перевірку своєї кваліфікаційної (бакалаврської) роботи, але з дотриманням вимог щодо оформлення електронної версії роботи, термінів і процедури.

До початку захисту кваліфікаційної (бакалаврської) роботи на засіданні екзаменаційної (кваліфікаційної) комісії здобувач вищої освіти зобов'язаний:

1. Забезпечити наявність у роботі заповненого бланка декларації щодо унікальності тексту роботи та невикористання матеріалів інших авторів без посилань (Додаток Ж). Оригінал декларації є останньою сторінкою роботи.

2. Надати керівнику роботу для перевірки на плагіат із дотриманням таких вимог:

– рукопис роботи подається у вигляді єдиного цілісного документа (з усіма додатками, окрім копій публікацій і результатів впровадження) з дотриманням вимог цих методичних рекомендацій;

– електронний формат рукопису роботи – Adobe Acrobat: pdf;

– назва файлу рукопису кваліфікаційної (бакалаврської) роботи повинна відповідати формату: «Шифр спеціальності-Прізвище_Ім'я_По батькові-рік захисту» (приклад: 102-Петренко_Наталія_Вікторівна-2026);

– варіант кваліфікаційної (бакалаврської) роботи для друку і за необхідності звіт із плагіату формується сервісом перевірки на плагіат і надсилається керівникові у форматі pdf.

До початку захисту кваліфікаційної (бакалаврської) роботи КЕРІВНИК зобов'язаний:

1. Отримати від здобувача рукопис кваліфікаційної (бакалаврської) роботи для перевірки на плагіат.

2. Перевірити відповідність рукопису кваліфікаційної (бакалаврської) роботи цим методичним рекомендаціям.

3. Фактом надсилання файлу з текстом кваліфікаційної (бакалаврської) роботи на скриньку сервісу з перевірки на плагіат unplag@donnu.edu.ua керівник підтверджує відповідність роботи вимогам методичних рекомендацій.

4. Проаналізувати отриманий звіт з перевірки на плагіат (за наявності).

5. Надіслати здобувачу вищої освіти електронний варіант кваліфікаційної (бакалаврської) роботи для роздруківки в форматі pdf (надсилається сервісом перевірки на плагіат).

6. Відобразити у відгуку керівника на кваліфікаційну (бакалаврську) роботу інформацію про наявність плагіату та рекомендувати роботу (без зазначення оцінки) до захисту на засіданні екзаменаційної (кваліфікаційної) комісії згідно з додатком Д.

Обов’язково у відгуку керівник має відобразити:

– оцінку якості виконання кожного розділу та кваліфікаційної (бакалаврської) роботи загалом;

– характеристику роботи здобувача та результатів кваліфікаційної (бакалаврської) роботи;

– відомості про наявність / відсутність плагіату;

– висновок щодо можливості допуску кваліфікаційної (бакалаврської) роботи до захисту.

Обов’язково наприкінці відгуку повинно бути зазначено: «Кваліфікаційна (бакалаврська) робота Іваненка Івана Івановича «Тема кваліфікаційної (бакалаврської) роботи» відповідає / не відповідає вимогам, які висуваються до кваліфікаційних (бакалаврських) робіт, і може бути рекомендована / не рекомендована до захисту».

4.3 Захист

Захист кваліфікаційної (бакалаврської) роботи відбувається на відкритому засіданні екзаменаційної (кваліфікаційної) комісії та має характер наукової дискусії.

Здобувач вищої освіти представляє комісії такі матеріали:

– переплетену кваліфікаційну (бакалаврську) роботу;

– рецензію (внутрішню або зовнішню) на кваліфікаційну (бакалаврську) роботу;

– довідку про впровадження отриманих результатів (за наявності);

– відгук керівника кваліфікаційної (бакалаврської) роботи;

– демонстраційні матеріали.

Засідання екзаменаційної (кваліфікаційної) комісії починається з того, що головуючий повідомляє про захист кваліфікаційної (бакалаврської) роботи, указуючи її назву, прізвище, ім’я і по батькові її автора, а також доповідає про наявність необхідних у справі документів. Потім слово для повідомлення основних результатів наукового дослідження надається самому здобувачеві.

Доповідь структурно складається з трьох частин:

1) вступ (обґрунтування вибору теми, мета, задачі, методи дослідження, новизна дослідження);

2) інформація про виконану роботу (послідовно за завданнями дослідження, що автором самостійно здійснено, проаналізовано, розраховано тощо);

3) висновки та пропозиції, зроблені у результаті дослідження.

Якщо кваліфікаційна (бакалаврська) робота виконана в науковому колективі й доповідаються результати спільних досліджень, необхідно відобразити особистий внесок здобувача.

Для наочності доповідь, за потреби та виходячи з технічних можливостей факультетів, супроводжується демонстраційним матеріалом (презентацією, роздатковим матеріалом тощо). Він має бути ретельно підготовлений, за змістом відповідати доповіді, містити матеріали високої графічної якості, за кількістю презентаційних об'єктів (слайдів) відповідати регламенту доповіді.

Доповідь повинна повністю відображати структуру й зміст кваліфікаційної (бакалаврської) роботи. Формулювання висновків у заключній частині доповіді обов'язкові.

Тривалість доповіді має становити не більше 10 хвилин. Під час підготовки доповіді варто враховувати, що одна сторінка комп'ютерного тексту, надрукованого через 1,5 інтервали, відповідає 1,5–2 хвилинам виступу залежно від темпу промови (він не має бути занадто швидким). Водночас необхідно залишити резерв часу на пояснення демонстраційного матеріалу.

Доповідь, що перевищує встановлений час, може бути зупинена головою екзаменаційної (кваліфікаційної) комісії.

Після закінчення доповіді розпочинається наукова дискусія, у якій мають право брати участь усі присутні на захисті. Члени екзаменаційної (кваліфікаційної) комісії, особи, запрошені на захист, в усній формі можуть ставити будь-які питання з проблем, порушених у роботі, методів дослідження, уточнювати результати експериментальної частини тощо.

Далі головуючий надає слово керівникові. У своєму виступі керівник надає стислий аналіз рівня виконання кваліфікаційної (бакалаврської) роботи, а також зауваження й рекомендації для вдосконалення дослідження. Якщо на засіданні екзаменаційної (кваліфікаційної) комісії керівник відсутній, то головуючий зачитує сам відгук на виконану роботу.

Після цього оголошуються висновок рецензента кваліфікаційної (бакалаврської) роботи.

4.4 Критерії оцінювання

Оцінювання роботи здійснюється за затвердженою в Університеті схемою оцінювання результатів. Комісія здійснює оцінювання з урахуванням ступеня розкриття теми й виконання завдань дослідження, кількості і якості використаних джерел, досягнутих результатів, грамотності та стилю викладу, якості оформлення роботи, доповіді здобувача, відповідей на питання та критичні зауваження. Під час оцінки кваліфікаційної (бакалаврської) роботи враховується відгук керівника та рецензія на кваліфікаційну (бакалаврську) роботу.

Критерії оцінювання:

– **оцінка «відмінно» (90–100 балів)** ставиться здобувачеві, якщо кваліфікаційна (бакалаврська) робота повністю відповідає вимогам методичних рекомен-

дацій, виконана на високому теоретичному та практичному рівнях, має ознаки самостійного дослідження, апробацію дослідження, на захисті здобувач демонструє розуміння наукової проблеми відповідно до теми дослідження, вільно володіє теоретичним і фактичним матеріалом із досліджуваної проблеми, впевнено відповідає на поставлені питання;

– **оцінка «добре» (75–89 балів)** ставиться, якщо кваліфікаційна (бакалаврська) робота повністю відповідає вимогам, але здобувач не завжди критично ставиться до використаних джерел та літератури; у процесі відповідей на окремі питання було допущено незначні помилки, загалом здобувач продемонстрував достатнє розуміння проблем кваліфікаційної (бакалаврської) роботи та володіння її матеріалами;

– **оцінка «задовільно» (60–74 бали)** ставиться за наявності таких ознак: у роботі допущено порушення принципів логічного й послідовного викладу матеріалу, наявні окремі помилки й неточності, не сформульовані або не обґрунтовані пропозиції і рекомендації з теми дослідження, допущені помилки в оформленні роботи, численні граматичні та стилістичні помилки; під час захисту здобувач не завжди правильно відповідає на питання або не може наводити аргументи;

– **оцінка «незадовільно» (менш ніж 60 балів)** ставиться, коли робота виконана не самостійно (зокрема, переважає механічне переписування джерел), не враховано останні наукові доробки та тенденції, містить істотні помилки, має посилання тільки на застарілі джерела тощо, не відповідає більшій частині вимог, зміст теми не розкрито, наявний плагіат, у процесі захисту здобувач не продемонстрував знання основних положень роботи.

Таблиця 4.1 – Схема оцінювання результатів захисту кваліфікаційної (бакалаврської) роботи

За 100-бальною шкалою	**За шкалою ECTS**	**За національною шкалою**
90–100	A	відмінно
82–89	B	добре
75–81	C	
67–74	D	задовільно
60–66	E	
0–59	FX	незадовільно

Кращі кваліфікаційні (бакалаврські) роботи можуть бути рекомендовані для участі в конкурсах, для доповідей результатів досліджень на студентських наукових конференціях, опублікування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання: ДСТУ 3008-2015 введ. 01.07.2017. Київ: ДП «УкрНДНЦ», 2016. 26 с.

2. Інформація та документація Бібліографічне посилання Загальні положення та правила складання ДСТУ 8302:2015 введ. 01.07.2016. Київ: ДП «УкрНДНЦ», 2016. 16 с.

3. Уніфікована система організаційно-розпорядчої документації. Вимоги до оформлювання документів. ДСТУ 4163-2003; чинний від 01.09.2003. *Рада: офіційний вебпортал парламенту України.* URL: http://zakon3.rada.gov.ua/rada/show/v0055609-03

4. Методичні рекомендації щодо написання та оформлення магістерських робіт. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2017. 40 с.

5. Методичні рекомендації до виконання, оформлення та захисту кваліфікаційної (бакалаврської) роботи. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2020. 33 с.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Зразок титульного аркуша кваліфікаційної роботи

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА

ПЕТРЕНКО ДМИТРО ДМИТРОВИЧ

Допускається до захисту:
завідувач кафедри міжнародних
економічних відносин, кандидат
економічних наук, доцент
_____Марія ШКУРАТ
«____» _____2026 р.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ВЕКТОР ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

Спеціальність 292 Міжнародні економічні відносини
Освітньо-професійна програма «Міжнародний бізнес. Бізнес-переклад»

Кваліфікаційна (бакалаврська) робота

Науковий керівник:
Марія ШКУРАТ, завідувач кафедри
міжнародних економічних відносин,
к. е. н., доцент
_____
підпис

Оцінка:_____ / _____ / _____
(бали / за шкалою ЄКТС / за національною шкалою)
Голова ЕК: _____
(підпис)

Вінниця – 2026

ДОДАТОК Б

Зразок оформлення анотації до кваліфікаційної роботи

АНОТАЦІЯ

Петренко Д. Ю. Трансформація ринку аграрної продукції України в умовах євроінтеграції. Спеціальність 292 Міжнародні економічні відносини. Освітньо-професійна програма «Міжнародний бізнес. Бізнес-переклад». Донецький національний університет імені Василя Стуса. Вінниця, 2026.

У кваліфікаційній (бакалаврській) роботі досліджено …

Встановлено …

Показано …

Ключові слова: …, …, …, …, …, …, ….

50 с., 8 табл., 5 рис., 2 дод., 65 джерел.

ABSTRACT

Petrenko D. Yu. Transformation of the agrarian product market of Ukraine under the conditions of European integration. Specialty 292 International Economic Relations. Educational and Professional Program "International Economic Relations". Vasyl’ Stus Donetsk National University. Vinnytsia, 2025.

... (Text of abstract) ...

Keywords: …, …, …, …, …, …, ….

58 p., 2 tabl., 12 fig., bibliography: 33 items

ДОДАТОК В

Приклад оформлення змісту кваліфікаційної (бакалаврської) роботи

ЗМІСТ

ВСТУП 4

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ РИНКУ АГРАРНОЇ ПРОДУКЦІЇ ТА ПРОЦЕСІВ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ 7

1.1 Сутність та особливості функціонування ринку аграрної продукції 7

1.2 Євроінтеграційні процеси як фактор трансформації національного аграрного ринку 12

1.3 Методологічні підходи до оцінки аграрних ринків 16

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ТА ТЕНДЕНЦІЙ ТРАНСФОРМАЦІЇ РИНКУ АГРАРНОЇ ПРОДУКЦІЇ УКРАЇНИ 28

2.1 Динаміка та структура виробництва аграрної продукції в Україні 28

2.2 Аналіз зовнішньої торгівлі аграрною продукцією України з країнами ЄС 34

2.3 Проблеми та бар'єри на шляху інтеграції аграрного ринку України до єдиного ринку ЄС 40

РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИ РОЗВИТКУ РИНКУ АГРАРНОЇ ПРОДУКЦІЇ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ 47

3.1 Економіко-математичне моделювання розвитку експорту аграрної продукції 47

3.2 Стратегічні пріоритети розвитку ринку аграрної продукції України 50

3.3 Механізми вдосконалення інституційного середовища ринку аграрної продукції відповідно до норм ЄС 56

ВИСНОВКИ 62

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 65

ДОДАТКИ 70

ДОДАТОК Г

Приклади оформлення бібліографічного опису списку використаних посилань

КНИГИ

Один автор

Однотомні видання

Майовець Є. Й. Теорія аграрних відносин: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2005. 276 с.

Два і більше авторів

Zhovinsky E. Ya., Kryuchenko N. O., Paparyha P. S. Geochemistry of Environmental Objects of the Carpathian Biosphere Reserve. Kyiv, 2013. 100 p. Людський розвиток в Україні: трансформація рівня життя та регіональні диспропорції: у 2-х т.: кол. моногр. Київ, 2012. 436 с.

Без автора

Збірники

Софія Київська: Візантія. Русь. Україна. Вип. ІІ. Київ, 2012. 464 с.

Матеріали конференцій, тези доповідей

Проблеми розвитку соціально-економічних систем в національній та глобальній економіці: праці XXII Всеукраїнської наукової конференції студентів, аспірантів та молодих вчених (18 квітня 2022 р., м. Вінниця). Том 2 / ред. кол. І. В. Хаджинов (голова) та ін. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2022.

Багатотомні видання

Енциклопедія історії України: у 10 т. Київ: Наук. думка, 2013. Т. 10. 784 с.

Каталоги

Національна академія наук України. Анотований каталог книжкових видань 2008 року. Київ: Академперіодика, 2009. 444 с.

ІНШІ ВИДАННЯ

Препринти

Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль: Ін-т пробл. безпеки АЕС НАН України, 2006, 7, [1] с. (Препринт. НАН України, Ін-т пробл. безпеки АЕС; 06-1).

Автореферати дисертацій

Старовойт С. В. Видавнича діяльність Національної академії наук України у 1918–1933 рр.: автореф. дис. … канд. іст. наук. Київ, 2003. 20 с.

Стандарти

ДСТУ 3017-95. Видання. Основні види. Терміни та визначення. Київ, 1995. 47 с.

ЧАСТИНА ВИДАННЯ

Стаття із журналу, збірника, розділ книги

Незалежно від кількості авторів

у позатекстовому переліку бібліографічних посилань (списку літератури)

Григоренко Я. О. Науково-методичні засади комплексного оцінювання аграрного потенціалу регіонів України для забезпечення її економічної безпеки. *Агросвіт.* 2017. № 11. С. 70–76.

Чупрій Л. В. Євроінтеграційна та євроатлантичні перспективи в Україні в світлі сучасних геополітичних викликів. *Регіональні студії.* 2022. № 28. С. 119–123.

ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ ВІДДАЛЕНОГО ДОСТУПУ

Опис ресурсу загалом

Наукові публікації і видавнича діяльність НАН України. Київ, 2007. URL: http://www.nas.gov.ua/publications (дата звернення: 19.03.2014).

Опис частини електронного ресурсу

Garfield E. More on the ethics of scientific publication: abuses of authorship attribution and citation amnesia undermine the reward system of science. Essays of an information scientist. URL: http://www.garfield.library.upenn.edu/essays/v5p621y1981-82.pdf (Last accessed: 16.04.2026).

ДОДАТОК Д

Зразок оформлення відгуку (рекомендований)

ВІДГУК
на кваліфікаційну (бакалаврську) роботу
Сергієнко Юлії Сергіївни
з теми: «……»

Оцінка якості виконання кожного розділу та кваліфікаційної (бакалаврської) роботи загалом _____
_____
_____
_____
_____
_____

Оцінка праці здобувача та результатів кваліфікаційної (бакалаврської) роботи _____
_____
_____
_____
_____

Висновок про наявність плагіату _____
_____
_____
_____
_____

Висновок щодо можливості допуску кваліфікаційної (бакалаврської) роботи до захисту

Кваліфікаційна (бакалаврська) робота Сергієнко Юлії Сергіївни «…….» відповідає / не відповідає вимогам, які висуваються до кваліфікаційних (бакалаврських) робіт, і може бути рекомендована / не рекомендована до захисту.

Керівник:

доцент кафедри міжнародних
економічних відносин,
канд. екон. наук, доцент _____ Олена ІВАНОВА

ДОДАТОК Е

Зразок оформлення рецензії

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну (бакалаврську) роботу здобувача вищої освіти
Сергієнко Юлії Сергіївни з теми: «……..»

Рецензія має містити:

– висновки щодо актуальності теми і практичної значущості виконаної кваліфікаційної роботи;

– відповідність змісту роботи її меті та завданням, ступінь досягнення поставленої мети;

– висновки щодо використання в роботі необхідних методів дослідження, оцінку якості і повноти обговорення отриманих результатів;

– обґрунтованість висновків, зроблених у роботі;

– оцінку загальних вражень від кваліфікаційної роботи (оформлення, стиль, грамотність викладення тощо);

– недоліки в роботі, зауваження на розсуд рецензента;

– висновок рецензента про відповідність якості виконаної кваліфікаційної роботи кваліфікаційним вимогам та оцінку роботи за чотирибальною шкалою: «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно».

Обов'язково наприкінці рецензії має бути:

Кваліфікаційна (бакалаврська) робота Сергієнко Ю. С. «……..» відповідає вимогам, які висуваються до кваліфікаційних робіт та може бути рекомендована до захисту. Кваліфікаційна (бакалаврська) робота заслуговує оцінки «_____», а її автор – присудження ступеня вищої освіти «Бакалавр».

Рецензент:
Посада, науковий ступінь,
вчене звання _____ Ірина СИДОРЕНКО
*(підпис)**

**Підпис рецензента завіряється відповідно до чинного законодавства.*

ДОДАТОК Ж

Декларація щодо унікальності текстів роботи та невикористання матеріалів інших авторів без посилань

Прізвище, ім’я, по батькові _____

Факультет _____

Шифр і назва спеціальності _____

Освітня програма _____

ДЕКЛАРАЦІЯ

Усвідомлюючи свою відповідальність за надання неправдивої інформації, стверджую, що подана кваліфікаційна (бакалаврська) робота на тему:

«_____»

є написаною мною особисто.

Одночасно заявляю, що ця робота:

– не передавалась іншим особам і подається до захисту вперше;

– не порушує авторських та суміжних прав, закріплених статтями 21–25 Закону України «Про авторське право та суміжні права»;

– не отримувались іншими особами, а також дані та інформація не отримувались у недозволений спосіб.

Я усвідомлюю, що у разі порушення цього порядку моя кваліфікаційна (бакалаврська) робота буде відхилена без права її захисту, або під час захисту за неї буде поставлена оцінка «незадовільно».

«_____» _____ ____ р. _____

(підпис здобувача)

Навчальне видання

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (БАКАЛАВРСЬКОЇ) РОБОТИ

Для здобувачів вищої освіти ОС «Бакалавр»
спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини /
С1 Економіка та міжнародні економічні відносини

Редактор Л. О. Ноцька
Технічний редактор О. К. Гомон

Підписано до друку 17.07.2026.
Формат 60×84/16. Папір офсетний.
Друк – цифровий. Умовн. друк. арк. 2,03.
Тираж 30. Зам. 26.

Донецький національний університет імені Василя Стуса
21021, м. Вінниця, 600-річчя, 21.
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру
серія ДК № 5945 від 15.01.2018